

Τον ΠΑΝΙΚΟΥ ΠΑΙΟΝΙΔΗ

Έφυγε ο μεγάλος Διαμαντής, που συνοδοιπορούσε με τον αιώνα. Τα 94 τα είχε κλείσει τον Γενάρη. Πρόφτασε να δει την αναδρομική του έκθεση αν και τελευταία τα πράγματα δεν πήγαιναν και τόσο καλά με την υγεία του. Σ' ένα βιβλίο μου που είναι ακόμη σε χειρόγραφο, αφιέρωσα κάποιες σελίδες στον Διαμαντή. Τον έβλεπα όσο μπορούσα πιο συχνά. Πήγαινα, καθόμουνά πλάι του, μαζί και η γυναίκα μου και τον αφήναμε να μιλά, να λέει κι ένιωθε τόσο όμορφα. Είχε πολλά πράγματα μέσα του κι ήταν μια ανάγκη η επικοινωνία με άλλους. Που δυστυχώς του έλειπε. Ζούσε μόνος, κατάμονος. Κι όταν σε κάποια στιγμή επέμενε να μας πάρει στο ατελιέ του για να μας δείξει τους κόμους του, που μαστόρευε 70 τόσα χρόνια, το ξέραμε πως είναι τον ίδιο που ικανοποιούσε αυτό το ταξίδι. Οι πίνακες του, στιβαγμένοι ο ένας πάνω στον άλλο σε ατέλειωτες σειρές, τα σχέδια του σε μεγάλους φακέλους ο ένας πάνω στον άλλο ήταν η καθημερινή του συντροφιά, οι συνομιλητές του στις ώρες της πλήρους μοναξιάς.

Κάποτε, δεν πάει καιρός, είπα σε κάποιους επίσημους: Γιατί δεν γίνεται κάτι για να συγκεντρωθεί όλος αυτός ο ανεκτίμητος πλού-

Έφυγε ο μεγάλος Διαμαντής στα 95 του χρόνια

«Τί μου χρειάζονταν όλ' αυτά τα χρόνια;»

τος του Διαμαντή σ' έναν ασφαλή χώρο. Φανταστείτε μια πυρκαϊά σ' αυτό το μοναχικό σπίτι, όπου ζει χωρίς καμιά συντροφιά, ένας αιωνόβιος.

Πιο κάτω δίνω μερικές σελίδες από το ανέκδοτο μου βιβλίο «Ένα άλλο οδοιπορικό». Έτσι σαν ένα φόρο τιμής σ' ένα μεγάλο που έφυγε και που, όπως συμβαίνει συχνά, τη σημασία του και την αξία του θα τη συνειδητοποιήσουμε πληρέστερα μετά θάνατον.

Από το «Ένα άλλο Οδοιπορικό».

...Κινούμαι μέσα από συνειρμούς τώρα προς τον Διαμαντή, τον σεβάσιμο, τον γλυκύτατο Πατριάρχη της ζωγραφικής μας. Στην μακρόστενη βιτρίνα της βιβλιοθήκης μας, βρίσκεται σ' όλη της την έκταση μινιατούρα ανάτυπο του «Κόσμου της Κύπρου», του συνθετικού έργου που μαστόρευε όλη του τη ζωή.

Το σπίτι του στην Ονασαγόρου, στο κέντρο της εμπορικής Λευκωσίας. Παλιά η οικοδομή με μια στενή σκάλα, που ανεβάζει στο διαμέρισμά του, στον δεύτερο όροφο. Κι άλλους δύο όρους πιο πάνω το ατελιέ του. Κι ο Διαμαντής, που δρασκελίζει από καιρό τα 90, ν' ανεβοκατεβαίνει την κάθε μέρα τις σκάλες. Τριάντα εννιά σκαλοπάτια μέχρι το διαμέρισμά του. Το 'γραψε και στο κουδούνι της πόρτας για να το ξέρουν όλοι.

Ήξερα πως τις Πέμπτες η κάτω πόρτα έμενε ανοιχτή. Ήθελε, όμως, πάντα μια προειδοποίηση για να την αφήσει στα σίγουρα ανοιχτή.

Τελευταία δεν χάνουμε ευκαιρία όταν βρισκόμαστε στη Λευκωσία να πάμε να τον δούμε. Ζωτανή είναι μέσα μου η μνήμη της επίσκεψης, την 1η του Απριλίου του '93.

Τον βρήκαμε μπροστά στην τηλεόραση. Ήταν 2, 3 το απόγευμα. Πλάι του η Ειρήνη, η γυναίκα

που τον πρόσεχε.

- Είδες μες στην τηλεόραση τις αθλιότητες; - ήταν η πρώτη του ερώτηση.

Δεν πολυκατάλαβα τί ακριβώς εννοούσε εκείνος, όμως, επαναλάμβανε με μια αγριάδα στο βλέμμα «είδες τις αθλιότητες»

Προσπάθησα να του πω, ότι τον βρίσκω μια χαρά, ύστερα από τα δύο χρόνια της απουσίας μου δεν πολυπίστευε, όμως, αυτά που του έλεγα. Και πέρασε αμέσως στο παράπονο.

- Γιατί μου το 'κανε αυτό ο Θεός; Τί μου χρειάζονταν όλ' αυτά τα χρόνια, έπρεπε να είχα πεθάνει.

Κι ύστερα.

- Είμαι μόνος, κατάμονος, κανένας δεν έχεται να με δει. Τηλεφωνώ και δεν απαντούν.

- Ένα, δύο να 'ρθούν - λέει η Ειρήνη -. Ο κ. Δίκαιος, είναι τακτικός τα Σάββατα!

Μια ανακούφιση εκείνες τις μέρες ήταν η αναμονή του γιου, που τον περίμενε τις ημέρες του Πάσχα.

Επέμενε να πάμε να δούμε το δωμάτιο, που του είχε ετοιμάσει στον αμέσως επόμενο όροφο. Τα είχε φροντίσει όλα. Στους τοί-

χους τοποθέτησε πίνακες που αγαπούσε ιδιαίτερα. Απάνω από το κρεβάτι ο Άγιος Θεόδωρος, το αγαπημένο του χωριό, σ' εκείνα τα ζεστά, γνώριμα χρώματα του ζωγράφου.

- Όταν θα 'ρθει ο Νίκος θα με πάρει και στο χωριό - λέει - έχει έξι χρόνια να πάω και δεν ξέρω σε ποιά κατάσταση βρίσκεται το σπίτι!

Στη συνέχεια επιμένει να μας πάρει και στον πιο πάνω όροφο, στο ατελιέ του, για να δούμε την τάξη που έβαλε στα έργα του. Πρώτιστα μπροστά, με τα κλειδιά ένα μάτσο κι είναι τόσο σβέλτος.

Του είχαν διαμηνύσει, μας λέει, πως θα οργάνωναν μια μεγάλη αναδρομική, ήταν όμως, λίγο δύσπιστος.

- Δεν πούλουσα ποτέ έργα μου - εξηγά - γι' αυτό και οι έμποροι δεν ενδιαφέρονται για μένα.

Παίρνει ένα μεγάλο χαρτοφύλακα και τον ανοίγει.

- Εδώ υπάρχουν σχέδια του πρώτου μήνα όταν πρωτοπήγα στο Λονδίνο για σπουδές!

Μορφές, τοπία, ένα πάρκο, μια κοπέλα με ωραία ελληνική κατατομή της μύτης (ήταν μια ωραία κοπέλα από το Πέλλα Πάης), μας εξηγά. Και από κάτω υπογραφή Α. Χριστοδουλίδης. Ήταν το πραγματικό του όνομα. Το Διαμαντής ήρθε αργότερα όταν είχε τελειώσει τις σπουδές του, γύρισε στην Κύπρο, δίδαξε για λίγο σαν καθηγητής κι ύστερα αποφάσισε να ξαναγυρίσει στο Λονδίνο.

Μια μέρα, κάποιοι φίλοι, έτσι όπως κάθονταν στο καφενείο, στο άνοιγμα του Κολοκάση, του είπαν πως το Χριστοδουλίδης ήταν μεγαλούτσικο για τους Άγγλους και χρειάζονταν ένα πιο μικρό. Και τον βάφτισαν Διαμαντή.

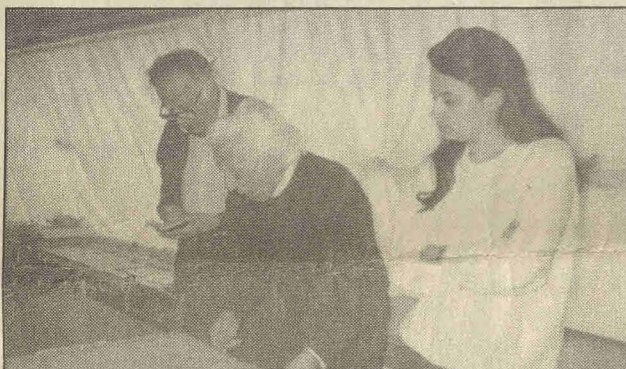
Στεκόμαστε μπροστά στα σχέδια του μνημειώδους του έργου «Ο κόσμος της Κύπρου», που απλώνουν σ' όλη την έκταση του τοίχου. Ξεσηκώνα από το βιβλίο μου «Κύπρος Νυν και αεί» τί μας είχε πει για τον κόσμο του το Φθινόπωρο του '90. «Αν υπάρχει ένα ξεκίνημα στον "Κόσμο..." αυτό είναι το 1931 όταν πήγα στον Άγιο Θεόδωρο του Αγρού. Υπήρχε στους ανθρώπους του μια τέτοια φινέτσα που δεν μπορούσα να την εξηγήσω. Ζούσαν μ' εκείνο τον συγκρατημένο τρόπο, που ζει ο Κύπριος στηριγμένος όπως είναι στην παράδοσή του, στα έθιμά του... Δεν τολμούσα να τους σχεδιάσω, νόμιζα πως δεν θα τους άρεσε. Πέρασαν χρόνια για να τολμήσω να σχεδιάσω στο καφενείο».

Μόλις το '67 άρχισε να βάζει πλάι - πλάι τις μορφές κι αφού εί-

δε, ότι δένουν αποφάσισε να συναρμολογήσει τη μεγάλη πανοραμική εικόνα, που πήρε τελικά τις διαστάσεις των 17.5 μέτρων. Το έργο ολοκληρώθηκε το '72 κι ύστερα από περιπέτειες κατάληξε στη Θεσσαλονίκη.

- Ζήτησα - μας λέει - να τον στείλουν για να τον δουν κι εκείνοι που δεν τον ξέρουν.

Ήθελε τόσο πολύ να μας κρατήσει εκείνη την ημέρα. Ήταν μαζί μας κι ο φίλος μας ο Θεόδωρος Στυλιανού, ο ποιητής, που ρουφούσε κυριολεκτικά τα λόγια του Διαμαντή, τις ιστορίες του που ξεκινούσαν και δεν τελειώσαν. Ιδιαίτερα επέμενε εκείνη την ημέρα να μας επαναλαμβάνει πως ήταν μια κακή τύχη να φύγουν και τα δύο παιδιά και να μείνουν στα ξένα - ο ένας στο Λονδίνο κι ο άλλος στην Αυστραλία. Έξω στον δρόμο θυμηθήκαμε μια άλλη ωραία συνάντηση με τον Διαμαντή, τον Ιούνιο του '91. Ήταν στο Χίλτον, την βραδιά που δινόταν η δεξίωση προς τιμή του Έλληνα Προϋπολογιστή. Πρόσεξα τον Διαμαντή να στέκεται μόνος στη μεγάλη αίθουσα πλάι σ' ένα άδειο ακόμη τραπέζι. Τον πλησιάσαμε, καθήσαμε μαζί, ήσαν και ο Κώστας Μόντης, ο Γιάννης Κατσούρης, ο Θεοκλής Κουγιάλης. Ήταν ευδιάθετος και πολύ ομιλητικός. Σχολίαζε

που τον πρόσεχε.

- Είδες μες στην τηλεόραση τις αθλιότητες; - ήταν η πρώτη του ερώτηση.

**ΠΡΟΣΩΠΟ
ΜΕ
ΠΡΟΣΩΠΟ**

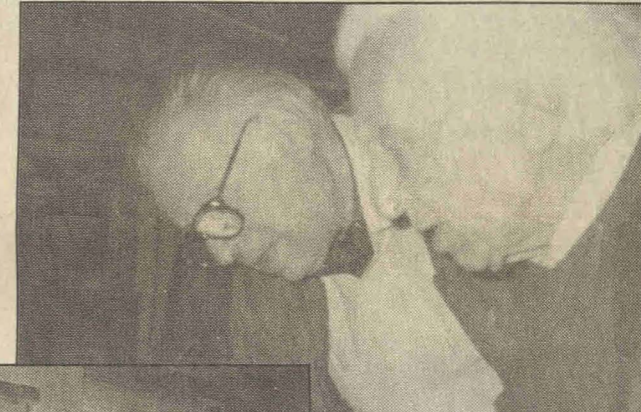
...έναν απλώς
ανθρώπινο τρόπο
για να γνωρίσετε το
ιδανικό πρόσωπο
της ζωής σας!

090-23-545

Το κάθε λεπτό στοιχίζει 39 σεντ μόνο.

Αν θέλετε κάποιες διευκρινήσεις,
τηλεφωνείτε στο **090-23000**.
Μόνο 7.8 σεντ το λεπτό.

Golden Touch, T.K. 4282, Λευκωσία.

τα πάντα με χιούμορ.

Οι επίσημες ομιλίες είχαν παρατραβήξει, ως συνήθως, άφησαν να μας φέρουν το φαγητό και ο Διαμαντής κοίταζε συνέχεια την ώρα. Σε μια στιγμή, λέει:

- Θα το γράψω στο ημερολόγιο μου! Πήρε μιάμιση ώρα να μας σερβίρουν! Κι αμέσως ύστερα.

- Το καλό είναι, ότι σ' αυτή την ηλικία, ότι πω μου το συγχωρούν.

Αντίκριξ του στο άλλο τραπέζι καθόταν μια ωραία κοπέλα. Την κοίταξε, την ξανακοίταξε, γυρίζει

και μου λέει:

- Την κοπέλα κάπου την ξέρω.

Στο μάτι του υπήρχε ένα παιγνίδισμα. Όταν κάποτε τον είχα ρωτήσει ποιό τον επισκέπτονται μου είπε πως ήταν κυρίως κοπέλες. Και το 'χε πει και πάλι μ' ένα παιγνίδισμα στο μάτι.

...Είχα κλείσει τις σελίδες αυτού του «άλλου Οδοιπορικού» κι έκανα κάποιες διορθώσεις, προσθήκες εδώ κι εκεί όταν στις 14 Αυγούστου '93 άκουσα στο ραδιόφωνο την είδηση, ότι είχε πεθάνει στο Λονδίνο ο ένας γιος, ο Νίκος Διαμαντής. Τηλεφώνησα αμέσως. Ανησυχούσα πως δέχτηκε την είδηση άραγε ο γέρος πατέρας. Τον βρήκα σχετικά ήρεμο. Η φωνή του ήταν, όμως, σβησμένη. Βρήκε τη δύναμη να μου εξηγήσει. Ήταν καρκινώδης. Και δεν του άφησε εγγόνα. Ο Αλέκος, στην Αυστραλία, του είχε αφήσει και διατέγγονα. Ήταν, όμως, τόσο αβύστακτα μακρυνά!